

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 58/2017
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα Δ')

Συνεδρίαση της 1^{ης} Μαρτίου 2017

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Χρυσαφούλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Αικατερίνη Γρηγορίου, Δήμητρα Κεφάλα, Ευστράτιος Συνοίκης, Παναγιώτης Παππάς, Παναγιώτα – Ελευθερία Δασκαλέα – Ασημακοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Νικόλαος Μουκαζής, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 2243.4/100275/23-11-2016 έγγραφο του Γ' Τμήματος της Διεύθυνσης Ναυτικής Εργασίας του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

Ερώτημα: *Υπό το διδόμενο πραγματικό και λαμβανομένων υπόψη όσων αναφέρονται στην υπ' αριθμ. Β-04/ΔΚ 33170/19-4-2016 απόφαση του Δευτεροβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου Εμπορικού Ναυτικού (Π.Σ.Ε.Ν.), ερωτάται εάν:*

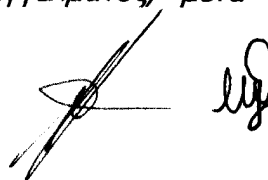
(α) Έχουν παραγραφεί τα πειθαρχικά παραπτώματα των απογεγραμμένων ναυτικών Σ.... Κ.... και Β.... Σ...., μελών του πληρώματος του Ε/Γ-Ο/Γ «Ι.....» Ν.Π...., κατά των οποίων ασκήθηκε πειθαρχική δίωξη, για τα αναφερόμενα στις από 26-11-2015 ειδικές εκθέσεις παραπομπής της Λιμενικής Αρχής Κεφαλληνίας αδικήματα [των άρθρων 1, 12 κλπ. του ποινικού Κώδικα, 155 παρ. 1 περ. α, 157 παρ. 1 περ. γ' και 160 του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα (ν. 2960/2001), καθώς και των άρθρων 31, 47, 87, 88, 91, 92, 104, 105, 106, 114, 118, 120, 121, 203, 204, 229, 235, 245, 246

σε συνδυασμό με τα άρθρα 248 και 249 του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου (ν.δ. 187/1973)], με δεδομένη την παρέλευση τετραετίας από την τέλεσή τους ή υπάρχει και η δυνατότητα εφαρμογής της διάταξης του εδαφίου β' της περιπτώσεως (γ) του άρθρου 255 του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου, σύμφωνα με την οποία το πειθαρχικό παράπτωμα παραγράφεται μετά την παρέλευση τετραετίας από της εκδόσεως της αμετάκλητης απόφασης ποινικού δικαστηρίου, συνεπεία της οποίας ενεργείται η περαιτέρω πειθαρχική δίωξη.

(β) Το Γ' Τμήμα της Διεύθυνσης Ναυτικής Εργασίας του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής οφείλει να προβεί στην περαιτέρω πειθαρχική δίωξη και την εκ νέου παραπομπή των ναυτικών για τα ίδια πειθαρχικά παραπτώματα, με βάση τη διάταξη του άρθρου 255 περ. γ' εδ. β' του Κ.Δ.Ν.Δ., που κυρώθηκε με το ν.δ. 187/1973 (Α' 261), λαμβανομένου υπόψη ότι το πειθαρχικό όργανο δεσμεύεται από την αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου, ως προς την ύπαρξη ή την ανυπαρξία των πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση του ποινικού αδικήματος, και με δεδομένο ότι οι ναυτικοί έχουν ήδη καταδικασθεί με προσωρινή στέρηση του δικαιώματος άσκησης του ναυτικού επαγγέλματος, βάσει του ήδη κριθέντος από το Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο Εμπορικού Ναυτικού πειθαρχικού παραπτώματος κατά τη διάταξη του άρθρου 255 περ. γ' εδ. α' του Κ.Δ.Ν.Δ.

(γ) Σε καταφατική περίπτωση στο προηγούμενο ερώτημα, οι ναυτικοί πρέπει να παραπεμφθούν στο Πρωτοβάθμιο ή το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο Εμπορικού Ναυτικού.

(δ) Δύναται να παραπεμφθούν από το Γ' Τμήμα της Διεύθυνσης Ναυτικής Εργασίας οι ναυτικοί βάσει διατάξεων οι οποίες επιφέρουν δυσμενέστερες συνέπειες από τις προβλεπόμενες στις διατάξεις που αναφέρονται στο υπ' αριθμ. 2243.1/42131/30-11-2015 έγγραφο της Διεύθυνσης Ναυτικής Εργασίας προς το Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο Εμπορικού Ναυτικού και αυτών δυνάμει των οποίων επιβλήθηκε, με την Α-11/ΔΚ 33170/8-2-2016 απόφαση του Πρωτοβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου Εμπορικού Ναυτικού, η ποινή της προσωρινής στέρησης του δικαιώματος άσκησης του ναυτικού επαγγέλματος, και ειδικότερα με τις διατάξεις του άρθρου 250 παρ. 1 περ. γ' του Κ.Δ.Ν.Δ., που επισείει ποινή οριστικής στέρησης του δικαιώματος άσκησης του ναυτικού επαγγέλματος, μετά την έκδοση της

αμετάκλητης απόφασης του αρμοδίου ποινικού δικαστηρίου (Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Πατρών).

Επί του ως άνω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ') γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Ιστορικό

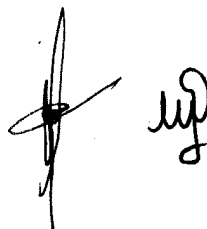
Στο έγγραφο του ερωτήματος και όλα τα λοιπά στοιχεία του φακέλου εκτίθενται τα ακόλουθα :

1. Οι απογεγραμμένοι ναυτικοί Σ.... Κ.... και Β.... Σ.... την 5-3-2012 στη θαλάσσια περιοχή ανοικτά των ακτών της νήσου Κεφαλληνίας, μετά από νόμιμο έλεγχο που διενεργήθηκε από αρμόδια όργανα του Λιμεναρχείου Κεφαλληνίας, κατελήφθησαν να κατέχουν, από κοινού, με το υπόλοιπο πλήρωμα του Ε/Γ-Ο/Γ πλοίου «Ι.....» Ν.Π....., εντός του αμπαριού του εν λόγω πλοίου, επτά χιλιάδες πεντακόσιες εξήντα (7560) κούτες τσιγάρα «RICHMAN ROYAL», που αποτελούσε τμήμα μεγαλύτερης ποσότητας, αποτελούμενης συνολικά από δεκαέξι χιλιάδες (16.000) κούτες, τα οποία εισήγαγαν από την αλλοδαπή και δη από το Μαυροβούνιο εντός του τελωνειακού εδάφους της Ελλάδας, χωρίς την γραπτή άδεια της αρμόδιας Τελωνειακής Αρχής και χωρίς να καταβληθούν οι αναλογούντες δασμοί, φόροι και λοιπές επιβαρύνσεις, που εισπράττονται επί των εισαγομένων από την αλλοδαπή εμπορευμάτων, στερουμένου έτσι του Ελληνικού Δημοσίου συνολικά του ποσού των 496.779,57 ευρώ.

2. Την 7-3-2012 υποβλήθηκε ποινική δικογραφία στην Εισαγγελία Εφετών Πάτρας, ενώ η πειθαρχική δίωξη των ανωτέρω ναυτικών ασκήθηκε με τις από 26-11-2015 ειδικές εκθέσεις παραπομπής της Λιμενικής Αρχής Κεφαλληνίας, οι οποίες εν συνεχεία υπεβλήθησαν με την υπ' αριθμ. 2243.1/42131/ΔΚ 33170/30-11-2015 απόφαση της Διεύθυνσης Ναυτικής Εργασίας του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής στο Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο Εμπορικού Ναυτικού. Ειδικότερα, οι ως άνω ναυτικοί παραπέμφθηκαν διότι ενήργησαν κατά παράβαση των άρθρων 1, 12, 14, 16, 17, 18, 26 παρ. 1α, 27 παρ. 1, 45, 51, 52, 60 και 79 του Ποινικού Κώδικα και 155 παρ. 1 περ. α', 157 παρ. 1 περ. γ', 160 του ν. 2960/2001 και 245 σε συνδυασμό με τα άρθρα 248 παρ. γ' και δ', 249 παρ. 1 εδ. β', δ του ν.δ. 187/1973 (Α' 261), ενώ ο πρώτος εξ αυτών, με την ιδιότητα του Πλοιάρχου

του ως άνω πλοίου, παραπέμφθηκε επιπλέον, διότι διαπιστώθηκε ότι δεν έφερε τα προβλεπόμενα ναυτιλιακά έγγραφα και βιβλία επί του πλοίου. Συγκεκριμένα όλα τα ναυτιλιακά έγγραφα και πιστοποιητικά του πλοίου είχαν εκδοθεί από την Δημοκρατία της Σιέρα Λεόνε, ενώ το πλοίο είχε ελληνικό νηολόγιο και είχε παρέλθει η ισχύς τους άνω των δύο μηνών. Ως πλοίαρχος δε, δεν ετήρησε κανονικώς το ημερολόγιο του πλοίου, ενώ αντί του ναυτολογίου του πλοίου, το οποίο δεν ανευρέθη, υπήρχε υπογεγραμμένη από τον ίδιο κατάσταση πληρώματος στην οποία φαινόταν να υπηρετεί ο ανενεργός ναυτικός Εν.... Τσ.... και τέσσερις αλλοδαποί ναυτικοί. Επίσης, για τα ανωτέρω μέλη πληρώματος δεν είχε μεριμνήσει για σχετική έγκριση προς συμπλήρωση πληρώματος, κατόπιν αιτήσεώς του στην Λιμενική ή Προξενική Αρχή, ενώ δεν μερίμνησε περί σχετικής εγγραφής του συγκροτηθέντος πληρώματος από την Λιμενική ή Προξενική Αρχή στο ναυτολόγιο του πλοίου. Εν γένει ο ανωτέρω παρέβη τις υπηρεσιακές του υποχρεώσεις, καθώς δεν βεβαίωσε ότι το πλοίο είναι ικανό για τον επιχειρούμενο πλου, δεν φρόντισε για τη λήψη παντός αναγκαίου μέτρου με σκοπό την ασφάλεια του πλοίου και δεν έφερε επ' αυτού τα οριζόμενα από το νόμο ναυτιλιακά έγγραφα και βιβλία. Τέλος, δεν συνέταξε, ως όφειλε, έκθεση απογραφής των επί του πλοίου πραγμάτων, για τον εξαφανισθέντα Β' μηχανικό Ε.... Μ...., ο οποίος κατά δήλωση των μελών του πληρώματος έπεσε στη θάλασσα, καθώς και έκθεση περί εξαφανίσεώς του, κατά παράβαση, επιπλέον, των άρθρων 31, 47, 87 παρ. 1, 88, 91, 92, 104, 105 παρ. 1, 106, 114 παρ. 1, 118, 120, 121, 203, 204 παρ. 1, 229 παρ. 1, 235 παρ. 1στ, ζ, ιε, ιστ του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου (ΚΔΝΔ), που κυρώθηκε με το ν.δ. 187/1973 (Α' 261).

3. Με την υπ' αριθμ. Α-11/ΔΚ 33170/8-2-2016 απόφαση του Πρωτοβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου Εμπορικού Ναυτικού επεβλήθησαν πειθαρχικές ποινές προσωρινής στερήσεως ασκήσεως του ναυτικού επαγγέλματος, για δώδεκα (12) μήνες στο ναυτικό Σ.... Κ.... και για τέσσερις (4) μήνες στο ναυτικό Β.... Σ.... . Ακολούθως, κατά της αποφάσεως αυτής, ασκήθηκαν την 8-3-2016 (εμπροθέσμως) εφέσεις, κατ' άρθρο 269 παρ. 4 του Κ.Δ.Ν.Δ. (ν.δ. 187/1973 - Α' 261), οι οποίες υπεβλήθησαν αυθημερόν, με το υπ' αριθμ. πρωτ. 2243.4/20739/2016/ΔΚ 33170/8-3-2016 έγγραφο της Δνσης Ναυτικής Εργασίας (Τμήμα Γ'), στο Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο Εμπορικού Ναυτικού.

4. Επί των ως άνω εφέσεων εκδόθηκε η υπ' αριθμ. Β-04/ΔΚ 33170/19-4-2016 απόφαση του ως άνω πειθαρχικού οργάνου, το οποίο αποφάσισε ομόφωνα «την αποχή από την έκδοση απόφασης, δεδομένου ότι οι εφέσεις με ημερομηνία 8-3-2016 κατά της Α-11/ΔΚ 33170/8-2-2016 απόφασης του Πρωτοβάθμιου ΠΣΕΝ ασκήθηκαν ενώπιον του Δευτεροβάθμιου από τους τιμωρηθέντες όταν η σε βάρος τους πράξη φέρεται ότι έχει παραγραφεί» και παρέπεμψε την υπόθεση στη Διεύθυνση Ναυτικής Εργασίας του Υπουργείου, προκειμένου να εξεταστεί η περαιτέρω πειθαρχική τους δίωξη από την έκδοση αμετακλήτου αποφάσεως του αρμοδίου Ποινικού Δικαστηρίου (Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Πατρών). Σημειωτέον δε ότι η εκδίκαση της ποινικής αυτής υπόθεσης έχει αναβληθεί, κατ' άρθρο 349 παρ. 7 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, για τη δικάσιμο της 12^{ης} Μαΐου 2017.

5. Ενόψει των ανωτέρω, υπεβλήθη το παρόν ερώτημα.

Νομοθετικό Πλαίσιο

6. Στις διατάξεις των άρθρων 245, 248, 249, 250, 255, 256, 257, 262, 263, 264 και 269 του ν.δ. 187/1973 «Περί Κώδικος Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου» (ΚΔΝΔ - Α' 261), ορίζονται τα εξής :

«Άρθρο 245

Πειθαρχικόν παράπτωμα συνιστά πάσα παράβασις υπηρεσιακών καθηκόντων ως και πάσα άλλη πράξις ειδικώς προβλεπόμενη εν τω παρόντι Τμήματι.

Άρθρο 248

Πειθαρχικαί ποιναί είναι : α) η επίπληξις..., β) το πρόστιμον..., γ) η προσωρινή στέρησις ασκήσεως του ναυτικού επαγγέλματος, δ) η οριστική στέρησις ασκήσεως του ναυτικού επαγγέλματος.

Άρθρο 249

1. Προσωρινή στέρησις επιβάλλεται : α) δια πάσαν πράξιν προσβάλλουσαν την πατρίδα, τον Πρόεδρον της Δημοκρατίας, την σημαίαν και τα λοιπά σύμβολα του Ελληνικού Κράτους, β) δι' ενέργειαν ή παράλειψιν περί την εκτέλεση της υπηρεσίας εν γένει ή περί την άσκησιν των ειδικών καθηκόντων, αντιβαίνουσαν εις νομικάς ή ηθικάς υποχρεώσεις του ναυτικού επαγγέλματος, γ) μετά καταδίκην δι' αμετακλήτου δικαστικής αποφάσεως επί αξιοποιώω πράξει προβλεπομένη υπό του παρόντος, δ) μετά καταδίκην δι' αμετακλήτου δικαστικής αποφάσεως επί λαθρεμπορία εις

φυλάκισιν μέχρις εξ μηνών, ε) μετά καταδίκην δι' αμετακλήτου δικαστικής αποφάσεως εις φυλάκισιν τουλάχιστον τριών μηνών δια πλαστογραφίαν, πλαστογραφίαν πιστοποιητικού, ψευδορκίαν, ψευδή καταμήνυσιν, κλοπήν, υπεξαίρεσιν, απάτην, εμπορίαν ή χρήσιν ναρκωτικών, στ) εις τας περιπτώσεις του επομένου άρθρου 250, εφ' όσον δεν συντρέχει λόγος οριστικής στερήσεως, ζ) εις την περίπτωση ναυτολογήσεως πειθαρχικώς τιμωρημένου ναυτικού κατά το χρονικόν διάστημα της εκτίσεως της επιβληθείσης εις αυτόν πειθαρχικής ποινής, η) εις περίπτωσιν υπαιτίου ρυπάνσεως του θαλασσίου περιβάλλοντος, θ) επί πάσης άλλης περιπτώσεως προβλεπομένης υπό ειδικών διατάξεων. 2. Η προσωρινή στέρησις είναι διαρκείας ενός μηνός μέχρι 5 ετών, άρχεται δε αύτη από της αφαιρέσεως του ναυτικού φυλλαδίου....

Άρθρο 250

1. Οριστική στέρησις επιβάλλεται : α) Επί ναυτικού ατυχήματος κριθέντος, κατά την διοικητικήν διαδικασίαν ελέγχου ναυτικών ατυχημάτων, ως οφειλομένου εις δόλον, ή, εφ' όσον συνεπεία του ατυχήματος επήλθεν ολική απώλεια του πλοίου, πραγματική ή τεκμαρτή, θάνατος ή βαρεία σωματική βλάβη ανθρώπου, κρινομένη κατά το άρθρον 310 Ποινικού Κώδικος, εις βαρείαν αμέλειαν, β) Εάν ο τιμωρηθείς δις διά προσωρινής στερήσεως τουλάχιστον εξ μηνών ήθελεν υποπέσει εκ τρίτου εις το αυτό αδίκημα εντός πενταετίας, γ) Μετά καταδίκην δι' αμετακλήτου δικαστικής αποφάσεως επί λαθρεμπορία, επί παραβάσει του νόμου περί ναρκωτικών, εις στερητικήν της ελευθερίας ποινήν ανωτέραν των εξ μηνών, δ) Εάν κατεδικάσθη αμετακλήτως εις ποινήν φυλακίσεως τουλάχιστον ενός έτους, οσάκις κατά τα εκ της καταδικαστικής αποφάσεως δεκτά γενόμενα, περί των αιτιών, του είδους, του τρόπου τελέσεως και της φύσεως, της δι' ην η καταδίκη πράξεως, μαρτυρείται, παρά τω πράξαντι διαστροφή χαρακτήρος, στ) Ύστερα από καταδίκη με αμετάκλητη δικαστική απόφαση για παράβαση του άρθρου 208 α, ζ) Μετά καταδίκην δι' αμετακλήτου δικαστικής αποφάσεως για παραβάσεις των άρθρων 223 παρ. 2 και 224 περίπτ. (β') του παρόντος.....

Άρθρο 255

Τα πειθαρχικά παραπτώματα παραγράφονται : α) Τα υπαγόμενα εις την αρμοδιότητα του πλοιάρχου μετά εξ μήνας. β) Τα υπαγόμενα εις την αρμοδιότητα των Λιμενικών ή Προξενικών Αρχών μετά εν έτος από της τελέσεως αυτών. γ) Τα

συνεπαγόμενα προσωρινήν ή οριστικήν στέρησιν μετά τέσσερα έτη από της τελέσεως αυτών ή της εκδόσεως της αμετακλήτου αποφάσεως ποινικού δικαστηρίου, συνεπεία της οποίας ενεργείται η περαιτέρω πειθαρχική δίωξις.

Άρθρο 256

Η αμετακλήτως καταγνωσθείσα πειθαρχική ποινή παραγράφεται μετά εξαετίαν από της εκδόσεως της οικείας αποφάσεως πλην των επιβαλλουσών οριστικήν στέρησιν.

Άρθρο 257

Πειθαρχικήν εξουσίαν ασκούν : α) ο Πλοίαρχος, β) αι Λιμενικαί ή Προξενικαί Αρχαί, γ) το Πρωτοβάθμιον Πειθαρχικόν Συμβούλιον Εμπορικού Ναυτικού, δ) το Δευτεροβάθμιον Πειθαρχικόν Συμβούλιον Εμπορικού Ναυτικού.

Άρθρο 262

1. Αι πειθαρχικαί ποιναί της επιπλήξεως και του προστίμου επιβάλλονται υπό του Πλοιάρχου ή υπό της Λιμενικής ή Προξενικής Αρχής. 2. Προκειμένου περί επιβολής πειθαρχικής ποινής της επιπλήξεως ή προστίμου κατά πλοιάρχου αρμοδία είναι η Λιμενική ή Προξενική Αρχή. 3. Αι πειθαρχικαί ποιναί της στέρησεως ασκήσεως του ναυτικού επαγγέλματος επιβάλλονται μόνον υπό των Πειθαρχικών Συμβουλίων Εμπορικού Ναυτικού.

Άρθρο 263

1. Η πειθαρχική δίωξις ασκείται υπό των εν άρθρω 257 οριζομένων αρμοδίων οργάνων δια γνωστοποίησεως του παραπτώματος και των υπάρχόντων στοιχείων εις τον παραβάτην. 2....

Άρθρο 264

Η απαλλακτική απόφασις του ποινικού δικαστηρίου δεν αποκλείει την επί πειθαρχικώ παραπτώματι δίωξιν.

Άρθρο 269

1. Κατά της επιβαλλούσης ποινήν προστίμου αποφάσεως του πλοιάρχου επιτρέπεται μόνον έφεσις ενώπιον οιασδήποτε Λιμενικής ή Προξενικής Αρχής, εντός προθεσμίας τεσσάρων μηνών από της επιβολής του προστίμου. Η έφεσις και η προς άσκησιν αυτής προθεσμία, δεν αναστέλλουν την εκτέλεσιν της αποφάσεως.
2. Αι αποφάσεις της Λιμενικής ή Προξενικής Αρχής, δι' ων επιβάλλονται πειθαρχικαί ποιναί εις πρώτον βαθμόν, προσβάλλονται δι' εφέσεως ασκουμένης εντός δύο

μηνών από της επιδόσεως της αποφάσεως εις τον τιμωρηθέντα. Η έφεσις, κατατιθεμένη παρ' οιαδήποτε Λιμενική ή Προξενική Αρχή, απευθύνεται ενώπιον του Πρωτοβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου και δεν αναστέλλει την εκτέλεσιν της επιβληθείσης ποινής.

3. "Άσκηθείσης εφέσεως κατά των εν τη προηγουμένη παραγράφω αποφάσεων ο Υπουργός δύναται μετ' αίτησιν του τιμωρηθέντος, να διατάξη την αναστολήν εκτελέσεως της επιβληθείσης ποινής μέχρις εκδόσεως αποφάσεως επί της άσκηθείσης εφέσεως, εφ' όσον απηγγέλθη ποινή στερήσεως μέχρις εξ μηνών."

4. Κατά των καταδικαστικών αποφάσεων του Πρωτοβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου, δικάζοντα εις πρώτον βαθμόν, επιτρέπεται η άσκησις εφέσεως υπό του τιμωρηθέντος, εντός προθεσμίας ενός μηνός από της εις αυτόν επιδόσεως της αποφάσεως. Το αυτό δικαίωμα έχει και ο Υπουργός επί πάσης αποφάσεως εντός προθεσμίας τριών μηνών από της εκδόσεως της αποφάσεως. Η έφεσις απευθύνεται ενώπιον του Δευτεροβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου και δεν αναστέλλει την εκτέλεσιν της επιβληθείσης ποινής. Η παράγραφος 3 εφαρμόζεται αναλόγως.».

7. Στις διατάξεις των άρθρων 155 και 157 του ν. 2960/2001 «Τελωνειακός Κώδικας» (Α' 265) ορίζονται τα εξής :

«Άρθρο 155

1. Λαθρεμπορία είναι : α) η εντός του τελωνειακού εδάφους εισαγωγή ή εξ αυτού εξαγωγή εμπορευμάτων υποκειμένων σε δασμούς, φόρους και λοιπές επιβαρύνσεις που εισπράττονται στα Τελωνεία, χωρίς τη γραπτή άδεια της αρμόδιας Τελωνειακής Αρχής ή σε άλλο από τον ορισμένο παρ' αυτής τόπο ή χρόνο.

Άρθρο 157

1. Η κατά το άρθρο 155 του παρόντα Κώδικα λαθρεμπορία τιμωρείται : α)...., β)...., γ) Με κάθειρξη μέχρι 10 έτη εάν οι δασμοί, φόροι και λοιπές επιβαρύνσεις που στερήθηκε το Δημόσιο ή η ΕΕ υπερβαίνουν το ποσό των 150.000 ευρώ.....».

8. Στις διατάξεις του άρθρου 113 του Ποινικού Κώδικα ορίζονται τα εξής :

«Άρθρο 113

1. Η προθεσμία της παραγραφής αναστέλλεται για όσο χρόνο σύμφωνα με διάταξη νόμου δεν μπορεί να αρχίσει ή να εξακολουθήσει η ποινική δίωξη. 2. Επίσης, η προθεσμία της παραγραφής αναστέλλεται για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η κύρια διαδικασία και έως ότου γίνει αμετάκλητη η καταδικαστική απόφαση. 3. Η

κατά τις προηγούμενες παραγράφους αναστολή δεν μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από πέντε χρόνια για τα κακουργήματα, τρία χρόνια για τα πλημμελήματα και έναν χρόνο για τα πταίσματα. 4....., 5....., 6.....».

9. Στις διατάξεις του άρθρου 112 του Κώδικα Δημοσίων Πολιτικών-Διοικητικών Υπαλλήλων (ν. 3528/2007), όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο δεύτερο του ν. 4057/2012 (Α' 54) ορίζονται τα εξής :

«Άρθρο 112

1. Τα πειθαρχικά παραπτώματα παραγράφονται μετά πέντε (5) έτη από την ημέρα που διαπράχτηκαν.... 2. Πειθαρχικό παράπτωμα το οποίο αποτελεί και ποινικό αδίκημα δεν παραγράφεται πριν παραγραφεί το ποινικό αδίκημα. Για τα παραπτώματα αυτά οι πράξεις της ποινικής διαδικασίας διακόπτουν την παραγραφή του πειθαρχικού παραπτώματος. 3. Η κλήση σε απολογία ή η παραπομπή στο πειθαρχικό συμβούλιο διακόπτουν την παραγραφή. Στις περιπτώσεις αυτές ο συνολικός χρόνος παραγραφής ως την έκδοση της πρωτοβάθμιας πειθαρχικής απόφασης δεν μπορεί να υπερβεί τα επτά (7) έτη και προκειμένου για τα παραπτώματα των περιπτώσεων α', γ', δ', θ' και ι' της παραγράφου 1 του άρθρου 107 του παρόντος, τα δέκα (10) έτη. 4..... 5. Δεν παραγράφεται το πειθαρχικό παράπτωμα για το οποίο εκδόθηκε πειθαρχική απόφαση που επιβάλλει πειθαρχική ποινή σε πρώτο βαθμό.».

Ερμηνεία κρίσιμων διατάξεων

Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, προκύπτουν τα ακόλουθα :

10. Στον Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου, που κυρώθηκε με το ν.δ. 187/1973, και ειδικότερα στη διάταξη του άρθρου 245 ορίζεται ότι, πειθαρχικό παράπτωμα συνιστά κάθε παράβαση υπηρεσιακών καθηκόντων, καθώς και οποιαδήποτε άλλη πράξη που προβλέπεται ειδικώς σε αυτόν, ενώ στην διάταξη του άρθρου 248 προσδιορίζονται οι πειθαρχικές ποινές, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται η προσωρινή και οριστική στέρηση ασκήσεως του ναυτικού επαγγέλματος. Από αυτές, η μεν προσωρινή στέρηση αποτελεί σωφρονιστικό κατασταλτικό μέτρο, για παράβαση των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 249 του Κ.Δ.Ν.Δ., η δε οριστική στέρηση αποτελεί την αυστηρότερη πειθαρχική ποινή, που δύναται να επιβληθεί σε ναυτικό, και συγχρόνως αποτελεί τόσο

κατασταλτικό μέτρο διακοπής του υπαιτίου ναυτικού με το ναυτικό επάγγελμα, όσο και σωφρονιστικό για τους λοιπούς εν ενεργεία ναυτικούς, υπό την έννοια ότι αποσκοπεί στην αποτροπή αυτών από την τέλεση των προσδιοριζομένων στο άρθρο 250 του ίδιου Κώδικα παραπτωμάτων (βλ. Μ. Μαλέρμπας, Πειθαρχικό Δίκαιο Εμπορικού Ναυτικού σελ. 142 & 143). Οι εν λόγω πειθαρχικές ποινές επιβάλλονται μόνον υπό των Πειθαρχικών Συμβουλίων Εμπορικού Ναυτικού, κατόπιν πειθαρχικής διώξεως ασκουμένης αρμοδίως, με τη γνωστοποίηση στον παραβάτη του πειθαρχικού παραπτώματος και των υπάρχοντων στοιχείων (ΝΣΚ 433/2008). Οι περιπτώσεις επιβολής των πειθαρχικών αυτών ποινών προβλέπονται ρητώς και περιοριστικώς στις διατάξεις των άρθρων 249 και 250 του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου. Συγκεκριμένα, με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 249 προσδιορίζονται τα αδικήματα εκείνα, ποινικά ή πειθαρχικά κατά περίπτωση, η παράβαση των οποίων έχει ως συνέπεια την επιβολή της προσωρινής στερήσεως ασκήσεως του ναυτικού επαγγέλματος, και με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 250 επισημαίνονται τα αδικήματα εκείνα, ποινικά ή πειθαρχικά κατά περίπτωση, η παράβαση των οποίων επαπειλεί άμεσα την επιβολή της ποινής της οριστικής στερήσεως. Ορισμένες εκ των περιπτώσεων αυτών και ειδικότερα οι υπό στοιχ. γ', δ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 249 και γ, δ και στ της παραγράφου 1 του άρθρου 250 προϋποθέτουν προηγούμενη καταδίκη, για συγκεκριμένα ποινικά αδικήματα, με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, δηλαδή στις περιπτώσεις αυτές η πειθαρχική ποινή έπεται της επιβληθείσης ποινικής, σύμφωνα με ρητή επιταγή των εν λόγω διατάξεων, που επιτάσσουν την επιβολή της πειθαρχικής ποινής «μετά καταδίκην» (βλ. Μ. Μαλέρμπας, Πειθαρχικό Δίκαιο Εμπορικού Ναυτικού σελ. 172). Συνακόλουθα, σε περίπτωση εκδόσεως αμετακλήτου καταδικαστικής αποφάσεως, είναι δυνατή εκ του νόμου, εν συνεχεία, η κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας, για τα πειθαρχικά αυτά παραπτώματα, και η επιβολή αναλόγως της πειθαρχικής ποινής είτε της προσωρινής, είτε της οριστικής στερήσεως του ναυτικού επαγγέλματος, με απόφαση του αρμοδίου Πειθαρχικού Συμβουλίου Ε.Ν. Σημειωτέον ότι κατά της καταδικαστικής αποφάσεως του Πρωτοβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου Ε.Ν. επιτρέπεται η άσκηση εφέσεως εντός 30 ημερών από της επιδόσεως της αποφάσεως στον τιμωρηθέντα ναυτικό, που δεν αναστέλλει κατ' αρχήν την εκτέλεση της καταγνωσθείσας ποινής, είναι, όμως, δυνατή η αναστολή, κατόπιν

υποβολής σχετικής αιτήσεως από τον ναυτικό, με απόφαση του Υπουργού έχοντος διακριτική προς τούτο ευχέρεια (βλ. Μ. Μαλέρμπας, οπ. ανωτέρω, σελ. 277).

11. Ειδικότερα, η διάταξη της περιπτώσεως β' της παραγράφου 1 του άρθρου 249 του Κ.Δ.Ν.Δ. ορίζει ότι, επιβάλλεται η πειθαρχική ποινή της προσωρινής στέρησης σε περίπτωση παράβασης των νομικών υποχρεώσεων του πλοιάρχου και των μελών του πληρώματος, οι οποίες απορρέουν από τους κανόνες δικαίου που καθορίζουν την εν γένει εκτέλεση της υπηρεσίας στο πλοίο και την τήρηση των ειδικών καθηκόντων που προσδιορίζονται στο εθνικό δίκαιο και στις Διεθνείς Συμβάσεις ή Οδηγίες της Ε.Ε., κυρωθείσες με νόμους ή προεδρικά διατάγματα (Κανονισμοί Εργασίας επί πλοίων (Φ/Γ-Ε/Γ), διατάξεις ασφάλειας ναυσιπλοΐας (SOLAS, Διεθνής Κανονισμός Αποφυγής Συγκρούσεων (Δ.Κ.Α.Σ.) στη θάλασσα), διατάξεις περί γραμμής φορτώσεως, προστασίας θαλασσίου περιβάλλοντος, η Διεθνής Σύμβαση για τα πρότυπα εκπαίδευσης και τήρησης φυλακών ναυτικών κ.λπ). Οι εν λόγω διατάξεις, οι οποίες αποτελούν στο σύνολό τους και τις πηγές του ουσιαστικού πειθαρχικού δικαίου, ορίζουν ρητώς ότι κάθε παράβαση των Κανονισμών συνιστά παράβαση καθήκοντος και έχει ως συνέπεια την επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων (βλ. Μ. Μαλέρμπας, Πειθαρχικό Δίκαιο Εμπορικού Ναυτικού, σελ. 149). Εξάλλου, με τη διάταξη της περιπτώσεως δ' της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι, η πειθαρχική ποινή της προσωρινής στέρησης επιβάλλεται και στην περίπτωση κατά την οποία ο ναυτικός καταδικαστεί σε ποινή φυλάκισης μέχρι έξι (6) μηνών με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, για την τέλεση του αδικήματος της λαθρεμπορίας, που προβλεπόταν στις διατάξεις του άρθρου 100 του προϊσχύσαντος Τελωνειακού Κώδικα (ν. 1165/1918) και ήδη προβλέπεται στο άρθρο 155 του ισχύοντος Τελωνειακού Κώδικα (ν. 2960/2001), ενώ με τη διάταξη της περιπτώσεως γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 250 του Κ.Δ.Ν.Δ, ορίζεται ρητώς ότι η ποινή της οριστικής στέρησης επιβάλλεται, μεταξύ άλλων, και μετά καταδίκη, για τέλεση του αδικήματος της λαθρεμπορίας (δηλαδή του άρθρου 155 του Τελωνειακού Κώδικα), καθώς και στην περίπτωση που ο υπαίτιος ναυτικός καταδικασθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, για τέλεση του αδικήματος της λαθρεμπορίας ναρκωτικών ουσιών (ν. 1729/1987, όπως ισχύει), σε στερητική της ελευθερίας ποινή ανώτερη των έξι μηνών.

12. Περαιτέρω, το Πειθαρχικό δίκαιο του Εμπορικού Ναυτικού, διακρίνει δύο είδη παραγραφής, ήτοι την παραγραφή πειθαρχικών παραπτωμάτων (άρθρο 255) και την παραγραφή πειθαρχικών ποινών (άρθρο 256). Η παραγραφή πειθαρχικών παραπτωμάτων αφορά το ίδιο το παράπτωμα και συνιστά λόγο που εξαλείφει το πειθαρχικώς αξιόποιο, μετά την παρέλευση ορισμένου χρόνου, ορίζεται δε κατά κατηγορία παραπτωμάτων, ώστε να αποφεύγονται οι ασάφειες. Η προθεσμία της παραγραφής των πειθαρχικών παραπτωμάτων άρχεται από της τελέσεως αυτών, σε όλες τις περιπτώσεις που διαλαμβάνονται στο άρθρο 255 Κ.Δ.Ν.Δ, με εξαίρεση την περίπτωση γ', από την οποία συνάγεται ότι, για τα πειθαρχικά παραπτώματα των πληρωμάτων των εμπορικών πλοίων, τα οποία έχουν ως συνέπεια την προσωρινή ή οριστική στέρηση της αδείας ασκήσεως του ναυτικού επαγγέλματος, έχουν θεσπισθεί δύο ανεξάρτητες μεταξύ των παραγραφές. Η μία παραγραφή αφετηριάζεται από την τέλεση του παραπτώματος και είναι τετραετής. Μετά την πάροδο της τετραετίας παραγράφεται το αδίκημα, αν βεβαίως δεν έχει χωρήσει άσκηση ποινικής δίωξης ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων. Στην τελευταία αυτή περίπτωση από της εκδόσεως αμετακλήτου καταδικαστικής αποφάσεως αρχίζει άλλη παραγραφή διαρκείας επίσης τεσσάρων ετών.¹

13. Εξάλλου, το Πειθαρχικό Δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων και ειδικότερα η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 108 του Υπαλληλικού Κώδικα επιτρέπει την εφαρμογή κανόνων του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή και στο Πειθαρχικό Δίκαιο. Προϋπόθεση δε της ανάλογης εφαρμογής είναι να μην αντίκεινται στις διατάξεις του ίδιου του νόμου, δηλαδή του Υπαλληλικού Κώδικα, και να συνάδουν με τη φύση και το σκοπό της πειθαρχικής διαδικασίας, καθόσον το πειθαρχικό δίκαιο αποβλέπει στην εξασφάλιση της εσωτερικής έννομης τάξης της δημόσιας διοίκησης (βλ. Ν. Πανταζής, Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων Υπαλλήλων – σελ. 155, Αγγελική Καίσαρη, το Πειθαρχικό Δίκαιο των Δημοσίων Υπαλλήλων – σελ. 174).

¹ [βλ. την υπ' αριθμ. 516/19-6-1986 Γνωμοδότηση της Νομικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, που έγινε αποδεκτή με την υπ' αριθμ. 3157/Φ. 13/3-7-1986 απόφαση Υπουργού Ε.Ν. (ΕΝΑΥΤ Δ 1989 (447), στην οποία αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι η Υπηρεσία δύναται να αναμείνει την άσκηση της ποινικής δίωξης και την έκδοση αμετακλήτου δικαστικής αποφάσεως, οπότε εάν αυτή είναι καταδικαστική μπορεί εν συνεχεία να προβεί και στην πειθαρχική δίωξη του καταδικασθέντος εντός τεσσάρων ετών από της εκδόσεως της ως άνω αποφάσεως, καθώς και ότι η παραγραφή των τεσσάρων ετών, η οποία αρχίζει από την ημερομηνία εκδόσεως της αμετακλήτου καταδικαστικής αποφάσεως, έχει εφαρμογή στα αδικήματα που επιβάλλεται προσωρινή ή οριστική στέρηση του ναυτικού επαγγέλματος, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 249 και 250 του Κ.Δ.Ν.Δ.].

14. Επίσης, έχει γίνει δεκτό ότι, όταν οι πράξεις του υπαλλήλου, οι οποίες συγκροτούν το διωκόμενο πειθαρχικό αδίκημα, στοιχειοθετούν παράλληλα και αδίκημα, προβλεπόμενο από την ισχύουσα ποινική νομοθεσία, τότε το πειθαρχικό αδίκημα δεν παραγράφεται πριν τη συμπλήρωση του χρόνου της παραγραφής του ποινικού αδικήματος και παράλληλα οι πράξεις της ποινικής διαδικασίας έχουν ως αποτέλεσμα τη διακοπή του χρόνου της πειθαρχικής παραγραφής του αδικήματος (ΝΣΚ 371/2002, πρβλ. ΣΤΕ 4055/2013, 3366/2007, 2174/1999).

15. Η διάταξη, όμως, του άρθρου 113 παρ. 2 του Ποινικού Κώδικα, που προβλέπει την αναστολή παραγραφής αξιόποινων πράξεων, δεν δύναται να έχει εφαρμογή επί των πειθαρχικών παραπτωμάτων των ναυτικών, που προβλέπονται στις ειδικές διατάξεις των άρθρων 245 επ. του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου, με τις οποίες ρυθμίζεται το θέμα της παραγραφής (άρθρο 255) χωρίς όμως πρόβλεψη για αναστολή ή διακοπή αυτής,² λόγω πράξεων της ποινικής διαδικασίας, λαμβανομένου, μάλιστα, υπόψη ότι κατά τις ειδικές αυτές διατάξεις η παραγραφή άρχεται «μετά καταδίκην» από το ποινικό δικαστήριο.

16. Συναφώς, προς τα προλεχθέντα, με τις διατάξεις των άρθρων 255 επ. του Κ.Δ.Ν.Δ. ρυθμίζεται εξαντλητικά, αναλόγως της βαρύτητας των πειθαρχικών παραπτωμάτων, και το θέμα της παραγραφής αυτών, δηλαδή η εξάλειψη της αξιώσεως για επιβολή πειθαρχικής ποινής, λόγω παρόδου ορισμένου χρόνου, ενώ περιπτώσεις διακοπής του χρόνου αυτού σε σχέση με γεγονότα, που αφορούν σε πράξεις πειθαρχικής διαδικασίας γενικά, ως και σε πράξεις παράλληλης ποινικής διαδικασίας, δεν προβλέπονται στο νόμο. Ομοίως δε ρυθμίζεται και το θέμα της παραγραφής των καταγνωσθεισών ποινών που δεν εκτελέστηκαν. Συνεπώς, κατ' εφαρμογή της γενικής αρχής του πειθαρχικού δικαίου, σύμφωνα με την οποία χωρίς αντίθετη ρητή διάταξη του νόμου δεν επιτρέπεται η χειροτέρευση της θέσεως του διωκόμενου, δεν είναι νόμιμη η ανάλογη εφαρμογή διατάξεων του ποινικού δικαίου (άρθρο 113 Π.Κ.) ή του πειθαρχικού δικαίου των δημοσίων υπαλλήλων (άρθρο 112

² [βλ. την υπ' αριθμ. 579/24-8-1989 γνωμοδότηση της Νομικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, η οποία έγινε αποδεκτή με την υπ' αριθμ. 2234/02/15-9-1989 απόφαση του Υπουργού, και σύμφωνα με την οποία η διάταξη του άρθρου 113 Π.Κ. δεν δύναται να εφαρμοσθεί επί των πειθαρχικών παραπτωμάτων των ναυτικών ούτε δυνάμει του άρθρου 240 του Κ.Δ.Ν.Δ., με το οποίο ορίζεται ότι οι διατάξεις του Κώδικος Ποινικής Δικονομίας εφαρμόζονται εφόσον δεν τροποποιούνται υπό των διατάξεων των επομένων άρθρων του Κ.Δ.Ν.Δ. κατά την δίωξη εγκλήματος τελεσθέντος επί πλοίου ή βοηθητικού ναυπηγήματος, διότι το άρθρο αυτό, εκτός του ότι αναφέρεται σε εγκλήματα (αξιόποινες πράξεις) ναυτικών, περί των οποίων τα άρθρα 205 επ. του Κ.Δ.Ν.Δ. (Α' Τμ. 5^{ου} Μέρους) και όχι στα πειθαρχικά παραπτώματα αυτών, παραπέμπει στις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και όχι σε αυτές του Ποινικού Κώδικα].

Υ.Κ.) περί αναστολής ή διακοπής της παραγραφής, διότι οδηγεί σε επαύξηση του χρόνου παραγραφής.³

17. Κατά γενική αρχή του πειθαρχικού δικαίου, η πειθαρχική δίκη είναι ανεξάρτητη μεν από την ποινική, όμως το πειθαρχικό όργανο δεσμεύεται από την αμετάκλητη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου ως προς την ύπαρξη ή την ανυπαρξία των πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση του ποινικού αδικήματος, όταν η πειθαρχική δίωξη θεμελιώνεται στα αυτά πραγματικά περιστατικά (ΣΤΕ 198/2012, 2086/2002, 201/2003, 1777/1988).

18. Με τη διάταξη του άρθρου 4 του 7^{ου} Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), το οποίο κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 1705/1987 (Α' 89), κατοχυρώνεται η αρχή *ne bis in idem*, σύμφωνα με την οποία κανένας δεν μπορεί να διωχθεί ή καταδικασθεί ποινικά από τα δικαστήρια του ίδιου Κράτους για μία παράβαση, για την οποία ήδη αθώωθηκε ή καταδικάσθηκε με αμετάκλητη απόφαση, σύμφωνα με το νόμο και την ποινική δικονομία του Κράτους αυτού. Υπό την πρώτη εκδοχή της αρχής, δηλαδή στην περίπτωση που κάποιος κατηγορούμενος σε ποινική δίκη έχει αμετάκλητα αθωωθεί, η εκ νέου κίνηση ποινικής δίωξης για τα ίδια πραγματικά περιστατικά εμποδίζεται από το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου, που αποτελεί μερικότερη εκδήλωση του δικαιώματος στη δίκαιη δίκη (άρθρο 6 παρ. 1 & 2 ΕΣΔΑ).

19. Όπως, όμως, παγίως γίνεται δεκτό από τη νομολογία του ΕΔΔΑ, η αρχή *ne bis in idem* δεν εφαρμόζεται μόνο σε διαδικασίες ποινικής φύσης υπό στενή έννοια αλλά και σε κυρωτικές διαδικασίες που δεν έχουν ποινικό χαρακτήρα, όπως είναι οι πειθαρχικές.⁴ Επίσης, σε πρόσφατη απόφασή του το ΕΔΔΑ έκρινε ότι εάν δύο κυρώσεις επιβάλλονται από δύο διαφορετικές αρχές, αλλά παρουσιάζουν μεταξύ τους άρρηκτη ενότητα χρόνου και ουσίας υπό την έννοια ότι η επιβολή δεύτερης κύρωσης βασίζεται στην επιβολή της πρώτης που έχει καταστεί οριστική χωρίς να ακολουθήσει νέα εξέταση των πραγματικών περιστατικών, τότε οι δύο κυρώσεις επιβάλλονται στα πλαίσια της ίδιας διαδικασίας και δεν συντρέχει παραβίαση της αρχής (ΕΔΔΑ, Boman κατά Φιλανδίας της 17^{ης} Μαΐου 2015 (προσφυγή υπ' αριθμ. 41604/11)).

³ [βλ. την υπ' αριθμ. 417/1998 Γνωμση Ν.Σ.Κ., η οποία έγινε αποδεκτή από τον Υπουργό με την υπ' αριθμ. 2235.01/ 86/7-10-1998 απόφασή του].

⁴ Brammers, *Ne bis in idem* europäischen Kartellrecht – Neue Einsichten zu einem alten Grundsatz, Eu ZW 2013, 617-618, βλ. ΔΕΕ Goutmann v. Commission, απαγορεύεται όχι μόνο η επιβολή δύο πειθαρχικών ποινών αλλά και η πραγματοποίηση δεύτερης πειθαρχικής διαδικασίας κατά του ίδιου προσώπου για τα ίδια πραγματικά περιστατικά.

20. Ειδικότερα, η εφαρμογή της αρχής αυτής στο πλαίσιο του πειθαρχικού δικαίου έχει την έννοια αφενός της απαγόρευσης επιβολής δεύτερης ποινής για το ίδιο παράπτωμα, αφετέρου της απαγόρευσης αναβίωσης της πειθαρχικής δίωξης, όταν αυτή έχει καταλήξει σε απαλλαγή του εγκαλουμένου. Προϋποθέσεις εφαρμογής της είναι η ταυτότητα των πραγματικών περιστατικών, που συγκροτούν το πειθαρχικό παράπτωμα, η ταυτότητα του προσώπου, καθώς και η σώρευση δύο πειθαρχικών ποινών.

Εφαρμογή κρίσιμων διατάξεων

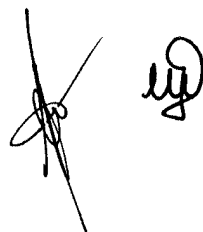
21. Στην προκειμένη περίπτωση από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύει προκύπτει ότι τα ποινικά και πειθαρχικά αδικήματα, τελέσθηκαν από τους απογεγραμμένους ναυτικούς Σ...Κ.... και Β...Σ... την 5-3-2012. Εν συνεχεία δε, την 7-3-2012 υποβλήθηκε ποινική δικογραφία στην Εισαγγελία Εφετών Πατρών, βάσει της οποίας οι ως άνω ναυτικοί παραπέμφθηκαν στο Μονομελές Εφετείο Κακουργημάτων Πατρών, το οποίο, με την υπ' αριθμ. 136/11-3-2013 απόφασή του, καταδίκασε τον πρώτο εξ αυτών σε ποινή φυλάκισης τεσσάρων (4) ετών για την α' πράξη (Λαθρεμπορία τελεσθείσα κατά συναυτουργία, από την οποία οι δασμοί, φόροι κ.λπ, που στερήθηκε το Δημόσιο, υπερβαίνουν το ποσό των 150.000 ευρώ) και τριών (3) μηνών για την β' πράξη (Ηθική αυτουργία κατά συρροή) και τον δεύτερο σε ποινή φυλάκισης τεσσάρων (4) μηνών, για τέλεση των ίδιων αδικημάτων. Κατά της αποφάσεως αυτής ασκήθηκαν εφέσεις ενώπιον του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Πατρών, η εκδίκαση των οποίων έχει ορισθεί για τη δικάσιμο της 12-5-2017.

22. Επίσης, προκύπτει ότι ασκήθηκε εμπροθέσμως πειθαρχική δίωξη των ανωτέρω ναυτικών, με τις από 26-11-2015 ειδικές εκθέσεις παραπομπής της Λιμενικής Αρχής Κεφαλληνίας, οι οποίες υπεβλήθησαν κατόπιν, με την υπ' αριθμ. 2243.1/ΔΚ 33170/30-11-2015 απόφαση της Διεύθυνσης Ναυτικής Εργασίας του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, στο Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο Εμπορικού Ναυτικού. Συγκεκριμένα, αμφότεροι παραπέμφθηκαν, για παράβαση των άρθρων 1, 12, 14, 16, 17, 18, 26 παρ. 1α, 27 παρ. 1, 45, 51 52, 60 και 79 του Ποινικού Κώδικα και 155 παρ. 1 περ. α', 157 παρ. 1 περ. γ', 160 του Τελωνειακού Κώδικα (ν. 2960/2001) και 245 σε συνδυασμό με τα άρθρα 248 παρ. γ' και δ', 249 παρ. 1 περ. β', δ' του Κ.Δ.Ν.Δ. (ν.δ. 187/1973), ενώ ο πρώτος εξ

αυτών (Πλοίαρχος) παραπέμφθηκε επιπλέον για παράβαση των άρθρων 31, 47, 87 παρ. 1, 88, 91, 92, 104, 105 παρ. 1, 106, 114 παρ. 1, 118, 120, 121, 203, 204 παρ. 1, 229 παρ. 1, 235 παρ. 1στ, ζ, ιε, ιστ του Κ.Δ.Ν.Δ.

23. Μετά ταύτα, το Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο Ε.Ν., με την υπ' αριθμ. Α-11/ΔΚ 33170/8-2-2016 απόφασή του, επέβαλε την πειθαρχική ποινή προσωρινής στερήσεως του ναυτικού επαγγέλματος, για 12 μήνες στον πρώτο ναυτικό και 4 μήνες στον δεύτερο, για την τέλεση των προαναφερομένων παραπτωμάτων, απόφαση η οποία δεν προκύπτει, από το δοθέν πραγματικό του ερωτήματος, ότι εκτελέστηκε προ της συμπληρώσεως του χρόνου παραγραφής των εν λόγω πειθαρχικών παραπτωμάτων των ναυτικών αυτών, ούτε ότι ανεστάλη νομίμως η εκτέλεση αυτής. Στη συνέχεια, το Δευτεροβάθμιο όργανο, με την υπ' αριθμ. Β-04/ΔΚ 33170/19-4-2016 απόφασή του, απέσχε από την έκδοση οριστικής αποφάσεως, θέτοντας θέμα συμπληρώσεως του χρόνου παραγραφής, κατά τον χρόνο ασκήσεως των ενώπιόν του απευθυνομένων εφέσεων (8-3-2016), και ταυτοχρόνως παρέπεμψε την υπόθεση στην αρμόδια Διεύθυνση Ναυτικής Εργασίας του Υπουργείου, προκειμένου αυτή να διερευνήσει, μετά την έκδοση αμετακλήτου αποφάσεως του Ποινικού δικαστηρίου, εάν συντρέχει περίπτωση περαιτέρω πειθαρχικής τους δίωξης.

24. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα από τις 5-3-2012, που κατά το πραγματικό του ερωτήματος φέρεται ότι τελέστηκαν τα αποδοθέντα στους ανωτέρω ναυτικούς αδικήματα, υπολογίζεται η προβλεπόμενη για τα πειθαρχικά παραπτώματα, τα οποία συνεπάγονται την προσωρινή ή οριστική στέρηση αδείας ασκήσεως του ναυτικού επαγγέλματος, προθεσμία παραγραφής τους, η οποία συμπληρώθηκε στις 5-3-2016, με εξαίρεση, τα παραπτώματα εκείνα, για τα οποία προϋπόθεση της επιβολής των ως άνω ποινών αποτελεί η προηγούμενη έκδοση αμετακλήτου δικαστικής αποφάσεως, για συγκεκριμένα ποινικά αδικήματα. Για τα παραπτώματα αυτά δεν τίθεται θέμα συμπληρώσεως του χρόνου παραγραφής τους, διότι, ως προς αυτά, η τετραετής παραγραφή αρχίζει από την έκδοση αμετακλήτου αποφάσεως του αρμοδίου Ποινικού δικαστηρίου, σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις της παραγράφου 1 γ', δ', ε' του άρθρου 249 και της παραγράφου 1 γ', δ', στ' του άρθρου 250 του Κ.Δ.Ν.Δ. Συνεπώς, στη συγκεκριμένη περίπτωση, έχει εξαλειφθεί η αξίωση, για επιβολή πειθαρχικής ποινής, για όσα παραπτώματα ασκήθηκε, σύμφωνα με το παραπεμπτικό

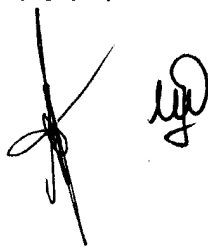
της Λιμενικής Αρχής Κεφαλληνίας, η πειθαρχική δίωξη κατά τη διάταξη της περιπτώσεως β' της παραγράφου 1 του άρθρου 249 του Κ.Δ.Ν.Δ., (ήτοι για την τέλεση των διαλαμβανομένων στις διατάξεις αυτές πειθαρχικών παραβάσεων που τελούνται κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του ναυτικού εντός του πλοίου ή κατά την εκτέλεση ειδικών καθηκόντων ή ειδικής αποστολής), λόγω παρόδου του χρόνου της τετραετίας στις 5-3-2016, χωρίς εν τω μεταξύ τα αρμόδια όργανα, ως όφειλαν, να εκδώσουν σχετικές πράξεις προς άμεση εκτέλεση των καταγνωσθειςών ποινών, αφού, ως ο νόμος ορίζει ρητά, η τυχόν άσκηση εφέσεως δεν αναστέλλει την εκτέλεση της πειθαρχικής ποινής, ούτε, στην προκείμενη περίπτωση, δόθηκε αναστολή της εκτελέσεως αυτής. Ο χρόνος, εξάλλου, της παραγραφής δεν διεκόπη, είτε με τις πράξεις της πειθαρχικής διαδικασίας, είτε με τις πράξεις της διενεργηθείσης παράλληλως ποινικής διαδικασίας, αφού στις διατάξεις των άρθρων 245 επ. του Κ.Δ.Ν.Δ., οι οποίες περιέχουν εξαντλητική ρύθμιση και έχουν ειδικότερο χαρακτήρα, ως αφορώσες συγκεκριμένη κατηγορία εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα (ναυτικοί), επί των οποίων δεν είναι νοητή η ανάλογη εφαρμογή των διεπουσών τα πειθαρχικά παραπτώματα των δημοσίων υπαλλήλων διατάξεων, δεν υπάρχει ρητή πρόβλεψη για αναστολή ή διακοπή της παραγραφής. Σε κάθε περίπτωση η μη ρητή πρόβλεψη προφανώς αποσκοπεί στην ταχεία διεκπεραίωση της πειθαρχικής διαδικασίας, ενόψει και της δικαιολογητικής βάσης της παραγραφής των πειθαρχικών παραπτωμάτων, συνισταμένης στην αναγνώρισή της ως θεσμού, κατά κύριο λόγο στην αντίληψη της ευρύτερης ναυτικής κοινωνίας, ότι μετά την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος από την τέλεση του πειθαρχικού παραπτώματος τόσο η προσωπικότητα του υπαιτίου ναυτικού έχει ουσιαστικά διαφοροποιηθεί όσο και η κοινωνική αντίδραση στον ευρύτερο ναυτιλιακό κόσμο έχει εξασθενήσει σημαντικά (Βλ. Μ. Μαλέρμπας-Πειθαρχικό Δίκαιο Ε.Ν. σελ. 218). Σύμφωνα δε με την ως άνω γενική αρχή του πειθαρχικού δικαίου χωρίς ρητή διάταξη νόμου δεν επιτρέπεται η χειροτέρευση της θέσεως των διωκομένων ναυτικών.

25. Αντιθέτως, δεν έχει εξαλειφθεί το πειθαρχικώς αξιόποιο του πειθαρχικού παραπτώματος, για το οποίο ασκήθηκε η πειθαρχική δίωξη από την ανωτέρω Λιμενική Αρχή, κατά τις διατάξεις της περιπτώσεως δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 249 Κ.Δ.Ν.Δ., ήτοι αυτού για το οποίο προβλέπεται η επιβολή της πειθαρχικής κυρώσεως της προσωρινής στέρησεως, για την τέλεση της ποινικής

παραβάσεως της λαθρεμπορίας, και τούτο διότι προϋπόθεση , για την άσκηση της πειθαρχικής δίωξης για την εν λόγω παράβαση, αποτελεί η προηγούμενη έκδοση αμετακλήτου καταδικαστικής αποφάσεως σε φυλάκιση μέχρι έξι (6) μήνες, προϋπόθεση που δεν συντρέχει εν προκειμένω. Συνακόλουθα, και ανεξαρτήτως του ότι η απόφαση του Πρωτοβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου Ε.Ν. εκδόθηκε πρόωρα και τυγχάνει ενδεχομένως ακυρωτέα, κατά το σκέλος αυτό, λόγω προφανούς εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής της διατάξεως του άρθρου 249 παρ. 1 περ. δ του ΚΔΝΔ, το συγκεκριμένο, όμως, πειθαρχικό παράπτωμα δεν έχει ακόμη παραγραφεί, αφού ο προβλεπόμενος τετραετής χρόνος παραγραφής του θα αρχίσει από την τυχόν έκδοση αμετακλήτου καταδικαστικής αποφάσεως του αρμοδίου ποινικού δικαστηρίου.

26. Ανεξαρτήτως, όμως, του γεγονότος ότι, εν προκειμένω, δεν έχει παραγραφεί το αποδοθέν στους εγκαλούμενους ναυτικούς, κατά τις διατάξεις του άρθρου 249 παρ. 1 περ. δ' του ΚΔΝΔ, πειθαρχικό παράπτωμα, δεν μπορεί να κινηθεί εκ νέου πειθαρχική διαδικασία, για το πειθαρχικό αυτό παράπτωμα και τούτο διότι, κατ' εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* απαγορεύεται όχι μόνο η επιβολή δύο πειθαρχικών ποινών, αλλά και η πραγματοποίηση δεύτερης πειθαρχικής διαδικασίας κατά των ιδίων προσώπων, για τα αυτά πραγματικά περιστατικά. Συνεπώς, με δεδομένο ότι, για το ως άνω πειθαρχικό παράπτωμα, έχει ήδη επιβληθεί με την Α-11/ΔΚ331708-2-2016 οριστική απόφαση του Πρωτοβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου Ε.Ν. η προαναφερόμενη πειθαρχική ποινή, προς το παρόν και για τα ίδια πραγματικά περιστατικά δεν επιτρέπεται η περαιτέρω πειθαρχική δίωξη και εκ νέου παραπομπή των ανωτέρω ναυτικών.

27. Συναφώς προς τα ανωτέρω, και αναφορικά με το τιθέμενο δια του δευτέρου (β') υποερωτήματος ζητήματος, είναι σαφές ότι το πειθαρχικό όργανο δεσμεύεται μεν από την αμετάκλητη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, ως προς την ύπαρξη ή την ανυπαρξία των πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση του ποινικού αδικήματος, όταν η πειθαρχική δίωξη θεμελιώνεται στα αυτά πραγματικά περιστατικά, όμως, σε περιπτώσεις, όπως η εξεταζόμενη εν προκειμένω, που ο νόμος (άρθρ. 255 περ. γ' εδ. β' του ΚΔΝΔ) επιβάλλει ρητώς την περαιτέρω πειθαρχική δίωξη των ναυτικών, για την τέλεση του αυτοτελούς πειθαρχικού παραπτώματος της λαθρεμπορίας (άρθρο 250 παρ. 1 περ.

γ' του ΚΑΝΑ), υπό την προϋπόθεση ότι θα εκδοθεί αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, βάσει της οποίας θα επιβάλλεται στερητική της ελευθερίας ποινή ανώτερη των έξι (6) μηνών, δεν είναι νοητή η εφαρμογή της ως άνω αρχής. Ειδικότερα, εκτός του ότι ο κοινός νομοθέτης ρητώς επιτάσσει την, κατά τα προαναφερόμενα, περαιτέρω πειθαρχική δίωξη των ναυτικών, οι οποίοι ετέλεσαν το ως άνω ποινικό αδίκημα, αποσκοπώντας όχι μόνο στον κολασμό αυτών, προς σωφρονισμό των λοιπών εν ενεργεία ναυτικών, αλλά και στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος, επιπλέον η πρόσθετη ή συμπληρωματική κύρωση που θα επιβληθεί, με βάση την περαιτέρω πειθαρχική δίωξη είναι συμβατή με την αρχή *ne bis in idem*, καθόσον οι δύο κυρώσεις (εν προκειμένω του ποινικού δικαστηρίου και των πειθαρχικών Συμβουλίων Ε.Ν.) θα επιβληθούν από δύο διαφορετικές αρχές, αλλά παρουσιάζουν μεταξύ τους άρρηκτη ενότητα χρόνου και ουσίας, υπό την έννοια ότι η επιβολή δεύτερης κύρωσης βασίζεται στην επιβολή της πρώτης, δηλαδή και οι δύο κυρώσεις επιβάλλονται στα πλαίσια της ίδιας διαδικασίας.

28. Τέλος, η ασκηθείσα, με τις από 26-11-2015 ειδικές εκθέσεις παραπομπής του Λιμενάρχη Κεφαλληνίας, πειθαρχική δίωξη δεν έγινε βάσει της διατάξεως του άρθρου 250 παρ. 1 περ. γ' του Κ.Δ.Ν.Δ. και συνακόλουθα η καταδίκη αυτών, με προσωρινή στέρηση του δικαιώματος ασκήσεως του ναυτικού επαγγέλματος για διαφορετικά πειθαρχικά παραπτώματα, ήτοι αυτών του άρθρου 249 παρ. 1 β' και δ' του Κ.Δ.Ν.Δ., δεν καθιστά ανεφάρμοστη, κατ' επίκληση της αρχής *ne bis in idem*, την ως άνω διάταξη του Κ.Δ.Ν.Δ. περί επιβολής της ποινής της οριστικής στερήσεως ασκήσεως του ναυτικού επαγγέλματος, για την τέλεση του αυτοτελούς πειθαρχικού παραπτώματος που προσδιορίζεται στη διάταξη αυτή. Συνεπώς, το δια του τετάρτου υποερωτήματος τιθέμενο ζήτημα, εάν μπορούν να παραπεμφθούν οι ανωτέρω ναυτικοί βάσει διατάξεων, οι οποίες επιφέρουν δυσμενέστερες συνέπειες από τις προβλεπόμενες στις διατάξεις του αρχικού παραπεμπτηρίου της Λιμενικής Αρχής Κεφαλληνίας, ερείδεται επί εσφαλμένης προϋποθέσεως. Κατ' ακολουθίαν το αρμόδιο Γ' Τμήμα της Διεύθυνσης Ναυτικής Εργασίας του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής οφείλει, σε περίπτωση εκδόσεως αμετακλήτου καταδικαστικής αποφάσεως του αρμοδίου ποινικού δικαστηρίου, να προβεί, σε συνεργασία με τη Λιμενική Αρχή Κεφαλληνίας, το πρώτον, στην πειθαρχική δίωξη και παραπομπή των

ανωτέρω ναυτικών στο Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο Ε.Ν., για παράβαση του άρθρου 250 παρ. 1 περ. γ' του Κ.Δ.Ν.Δ.

Απάντηση

Κατ'ακουλουθίαν των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Δ' Τμήμα) γνωμοδοτεί, ομοφώνως, ως ακολούθως:

29. Επί του πρώτου (α') υποερωτήματος

Στη συγκεκριμένη περίπτωση έχουν παραγραφεί τα πειθαρχικά παραπτώματα των απογεγραμμένων ναυτικών Σ... Κ... και Β... Σ..., μελών του πληρώματος του Ε/Γ-Ο/Γ «Ι.....» Ν.Π....., για τα οποία η ασκηθείσα με τις από 26-11-2015 ειδικές εκθέσεις παραπομπής της Λιμενικής Αρχής Κεφαλληνίας πειθαρχική δίωξη έγινε κατά τις διατάξεις του άρθρου 249 παρ. 1 περ. β' του Κ.Δ.Ν.Δ., δηλαδή για την τέλεση των διαλαμβανομένων σε αυτές πειθαρχικών παραβάσεων, οι οποίες τελέσθηκαν κατά τη διάρκεια υπηρεσίας τους στο πλοίο, ενώ, αντιθέτως, δεν έχει παραγραφεί το πειθαρχικό παράπτωμα, για το οποίο η παραπομπή στο Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο Ε.Ν., με τις ως άνω παραπεμπτήριες εκθέσεις, έγινε κατά τις διατάξεις του άρθρου 249 παρ. 1 περ. δ' του Κ.Δ.Ν.Δ.

30. Επί του δευτέρου (β') υποερωτήματος

Το Γ' Τμήμα της Διεύθυνσης Ναυτικής Εργασίας του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής δεν μπορεί μεν, προς το παρόν, να προβεί στην περαιτέρω πειθαρχική δίωξη και παραπομπή των ανωτέρω ναυτικών, για τα αποδοθέντα σε αυτούς, κατά τις διατάξεις του άρθρου 249 παρ. 1 περ. β' και δ' του Κ.Δ.Ν.Δ., πειθαρχικά παραπτώματα, οφείλει, όμως, να προβεί, σε συνεργασία με την Λιμενική Αρχή Κεφαλληνίας, στην περαιτέρω πειθαρχική δίωξή τους, κατά τις διατάξεις του άρθρου 250 παρ. 1 περ. γ' σε συνδυασμό με αυτές του άρθρου 255 περ. γ' εδ. β' του Κ.Δ.Ν.Δ., σε περίπτωση τυχόν εκδόσεως αμετακλήτου καταδικαστικής αποφάσεως του αρμοδίου Ποινικού δικαστηρίου, επιβάλλουσας ποινή φυλακίσεως ανώτερη των έξι (6) μηνών.

31. Επί του τρίτου (γ') υποερωτήματος

Σύμφωνα με τα προλεχθέντα η εν λόγω παραπομπή πρέπει να γίνει στο Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο Ε.Ν.

32. Επί του τετάρτου (δ') υποερωτήματος

Το τέταρτο υποερώτημα ερείδεται επί εσφαλμένης προϋποθέσεως, δεδομένου ότι, η ασκηθείσα με τις από 26-11-2015 ειδικές εκθέσεις παραπομπής του Λιμενάρχη Κεφαλληνίας πειθαρχική δίωξη των προαναφερομένων ναυτικών, δεν έγινε κατά τις διατάξεις του άρθρου 250 παρ. 1 περ. γ' του ΚΑΝΔ, που επισύρουν δυσμενέστερη ποινή (της οριστικής στέρησης του δικαιώματος ασκήσεως του ναυτικού επαγγέλματος) σε σχέση με τις ποινές τις προβλεπόμενες στις διατάξεις που αναφέρονται στις ως άνω παραπεμπτήριες εκθέσεις και σε κάθε περίπτωση η εκ νέου παραπομπή για περαιτέρω πειθαρχική δίωξη, μετά την τυχόν έκδοση αμετακλήτου καταδικαστικής αποφάσεως του Ποινικού δικαστηρίου, θα γίνει για την τέλεση διαφορετικού πειθαρχικού παραπτώματος (ήτοι αυτού του άρθρου 250 περ. 1 περ. γ' του ΚΑΝΔ).

Θ Ε Ω Ρ Η Θ Η Κ Ε

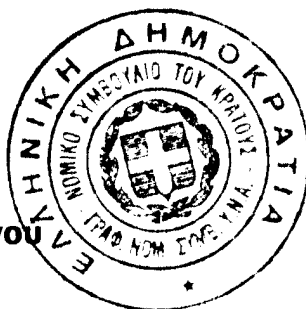
Αθήνα, 20 Μαρτίου 2017

Η Πρόεδρος

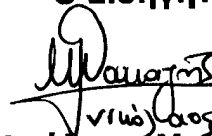

Χρυσάφουλα Α. Αυγερινού

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Νικόλαος Μουκαζής

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.